

MATI IN GOSPODINJA

LETO 1931 — STEVILKA 3.

Kaj in kako?

Kako je pred par leti završalo! Vstalo je nekaj ljudi, ki so prav resno svetovali, naj bi se takoj malim otrokom odkrile in razložile vse skrivnosti življenja in njegovega postanka. Svojo zahtevo so ujemljevali s tem, ker je pač današnji čas tako zgodaj zrel, naj bi ga tudi otroci takoj razumeli. Pri tem pa so pozabili, da bi s tako razlago otrokom uničili njih zorno mladost in da bi otroci s tem prenehali biti otroci.

Vsi pa vemo, da je nedolžna brezskrbnost za otroke pravi paradiz. Saj ni zastoj Bog tako uredil, da prva leta, ko se jim razum razvija, še nimajo prav nobenega opravka s svojim nagonskim življenjem, da vsa svojja leta do 14. ali 16. leta lahko v miru prežive. Otroška volja teh malih je pred temi leti še prešlaba, radovednost prevelika, fantazija preživalna, resnoba življenja pa je zanje še predaleč. Zato naj prav takrat še ne izvedo teh skrivnosti, ki bi jih le oteževale in razburjale, mnogo bolj naj bodo pred njimi obvarovani. Mati naj bo zato čuječa, kod otroci hodijo in s kakšnimi tovariši občujejo. Ohrani in utrdi naj si njih zaupanje, da ji vse zaupajo, tudi kaj takega, kar zvedo in dožive, pa zanje ni dobro. Mati je tista, ki jih bo tega obvarovala, očevala pa jim bo detinski paradiz.

Če pa starši opazijo, da kaj ne soglaša pri otrocih, tedaj naj bodo dvakrat pazljivi! Pa na čem se to opazi? Na tem, da niso tako živahni in dobre volje kot sicer, da razmišljajo, tuhtajo in sanjarijo ter postajajo nervoz-

ni. Potem je treba otroka, ki tako trpi, ljubeznivo in na tihem vprašati, na noben način pa ne nastopati s strogostjo, ali celo s kaznijo; če so starši vzgijili zaupljivost, bo otrok tudi resnico povedal.

Morebiti ga je na svoj način pončil kak tovariš, ali slaba prijateljica in se zdaj muči s težkimi mislimi, ker si ne ve in ne upa pomagati.

Pametna in uvidevna mati ga takole pouči: Gotovo je, da sta oče in mati skrbela za tvoje življenje; a oni, ki ti ga je dal in neumrjočo dušo ustvaril, pa je Bog. On te je podaril staršem. Zato zdaj razumeš, zakaj te imava z očetom rajša, kakor tuje otroke in zakaj skrbiva zate. Zato ker si najin, ker te nama je Bog dal. Mi dva skrbiva za tebe namesto Boga; zato sva božja namestnika. Kako se vse to zgodi, pa bi zdaj še ne mogel vsega razumeti in boš zvedel, ko boš lahko tudi razumel. Le slabi otroci, ki staršev ne ljubijo in ne spoštujejo, se o tem razgovarjajo in se norčujejo. Dobri otroci pa tembolj spoštujejo starše, ko zvedo za te skrivnosti.

Seveda pa pride čas, ko je treba o tem še govoriti. Posebno mora otrok za to zvedeti, ko mora z doma po svet, kjer je dandanes toliko nevarnosti. Treba pa je izbrati pravi način, da imajo otroci pravi pojem o življenju, namreč takega, ki jih uči sebe spoštovati in biti ponosen na čednost čistosti, ki pa tudi ne pretirava in ničesar ne postavlja v napačno luč.

Takrat naj govori oče resno s svojim sinom: Glej, dokončal si šolo in nisi več otrok. Treba je, da se pamet-

no in resno pogovoriva o važni stvari, preden odideš z doma. Ko je človek dovolj star in si izbere svoj poklic, je božji načrt tak, da se večina ljudi poroči. Tudi ti boš prišel enkrat do tega. Takrat si mož izbere ženo, ki jo je prav tako Bog ustvaril kakor moža, ženo, ki jo ljubi in s katero bosta skupaj živela vse življenje. Rada se imata in se drug drugemu podarita z dušo in s telesom. Tudi mati in jaz sva tako začela našo družino.

Tudi ti si boš enkrat izbral ženo, ki bo mati vajinim otrokom. V ljubezni in zvestobi bosta šla skozi življenje, veselje in žalost bosta skupaj uživala. Eno srce in ena duša bosta v skupnem družinskem življenju. To pa je nekaj res velikega in važnega. Treba se je za to pripraviti. V prvi vrsti se moraš izučiti in si izbrati poklic, ki ti bo omogočil, da boš kdaj pričel svojo družino in jo tudi preživljal in skrbel zanjo. Moraš pa tudi svojo življenjsko moč hraniti za svojo družino, za svojo bodočnost. Čistost na duši in na telesu je za to prvi pogoj. Življenje pozna temno pregreho, v kater se marsikateri mlad človek uniči; izrablja svojo moč, pade v bolezen, iz katere ni več rešitve. — Zdaj postajaš mož in moraš paziti, da te ta pregreha ne zvabi!

Kmalu boš videl, da so okoli tebe poleg dobrih tudi slabi ljudje; ti te bodo skušali zapeljati v slabe družine. Varuj se jih in išči si dobrih prijateljev!

Podobno in morebiti še podrobneje pouči tudi mati doraščajočo hčer. Vselej pa naj ji tudi pove, da je bolje, da se vrne v domačo hišo, kakor pa, da bi jo slabe družbe in službe spravile ob nedolžnost.

Sveta dolžnost staršev je, da svoje otroke, fante in dekleta, na ta ali podoben način pouče, preden grejo iz domače hiše. S tem prihranijo otrokom in sebi mnogo gorja; kajti lepa, iz srca prihajajoča in v srce segajoča beseda, ne bo izgubila svojega namena.

Rana ze'enjad

Vsaki gospodinji je znano, kako težko je na pomlad z zelenjadjo, ko zmanjka v shrambi vsake zelene bilke, zunaj pa ni zrastle še ničesar. Kako težko čakamo prve redkvice, prve solate, najsi bo tudi skromna berivka! Kako počasi kali peteršilj in korenček in kako težko pričakujemo prvih kolerabic, prvega graha in prve poletne glavice zelja! Če pa hočemo, da bo to pričakovanje krajše in lažje, in da bomo čimprej imeli na vrtu prvo zelenjad, moramo takoj sedaj na delo. Vsako izgovarjanje, češ da je še zima, da v mrazu itak nič ne raste, je prazno. Tu se ne gre samo za setev, ampak predvsem za pravočasne priprave semena, zemljišča, gnoja itd. Kdor hoče torej pridelati prav rano zelenjad, naj upošteva tale pravila:

1. Za rani pridelek je treba sejati pravo seme — torej seme od ranih sort. Vsa zelenjadna plemena imajo nešteto sort, ki se posebno razlikujejo tudi po času kdaj zorijo, oziroma kdaj so godne za užitek. Imamo torej, prav rane, srednje rane in pozne sorte solate, zelja, kolerab karlijol itd. Najraneja solata je berivka. Za to setev vzamemo lahko kakršnokoli solatno seme. Drugače je pa to pri glavati solati. Tu moramo vzeti pa seme od priznanih in preizkušenih samih sort, kakor ste posebno majniška kraljica in pa še boljši majniški čudež. Te dve sorti rasteji jako hitro in naredite zelo lepe trde glavice. — Najraneji korenček je pariški in duviški. — Zelo hitro zraste rdeča okrogla, kratkolista redkvice. Izmed premnogih sort graha zraste razmeroma prav hitro najraneji nizki in angleški rani. — Pritlični fižol je precej hitrejši nego koljenec. — Zelo rani sorti kolerabic ste modra in bela dunajska ter modra in bela ulmska. — Rano zelje naredi prve glave že koncem junija. Dobre sorte so erfurtsko rano, kresno, ditmarsko, kopenhagensko in ekspress. — Hitri

ohrovt je rani ulmski, kicinški, železnoglavi in dunajski, nizki kodrast. — Najhitrejša karfijola je erfurtska pritlična.

2. Sej rano zelenjad o pravem času! Kdor hoče imeti prav kmalu zelen pridelek, mora sejati že februarja in začetkom marca na toplo gredo, zlasti tisto zelenjad, ki moramo od nje vzgajati najprej sadike, torej solato, zelje, ohrovt, kolerabe, karfijole itd. Pa tudi s selvami na planem ne sme predolgo odlašati, ker nekatera plemena kale jako počasi in semenu nič ne škoduje, ako pride v še bolj mrzlo zemljo. Korenje, peteršilj, čebulo, česen, grah se jmo vsaj začetkom marca ali sploh takoj, ko je kopno in je zemlja toliko osehla, da se da obdelovati. Prav tako sejmo berivko, redkvico, čim se vreme količkaj ustavi in se zemlja obsuši.

3. Pomnimo dalje, da rana zelenjad ugodno uspeva samo v lahki, sprsteni nasti, dobro predelani vrtni zemlji in v prisojnih, zavečnih legah. Težka zemlja je mrzla in zaradi tega skrajno neugodna za rane pridelke. Močno s hlevskim, zlasti s konjskim gnojem prenojena zemlja je posebno ugodna za rano zelenjad. Tudi lega zemljišča na brez pomena. Južno, solnčne lege so najboljše. Prve setve spadajo na gredice ob južnih in jugozapadnih stenah. Zlasti za tako zaželeno prvo solato in redkvico izberemo kar najbolj ugodno ležeče gredice.

4. Nagel razvoj ranih setev moramo po možnosti podpirati na ta način, da jih ob hladnih ali celo zelo mrzlih nočeh na kakršenkoli način zavarujemo pred prevelikim ohlajenjem ali še celo pred zmrzaljo. Če nimamo drugega, pokrivajmo setve čez noč s smrekovimi vejami, vrečami itd. Še bolje je, ako jih obdamo z deskami in pokrivamo z okni. Zalivati jih smemo samo poredko in le ob jasnem vremenu in ob dopoldanskih urah ter, če le mogoče, s toplo vodo. Zalivanje z mrzlo vodo in ob hladnem, oblačnem vremenu je ved-

no škodljivo, ker zemljo zelo hladi in rastline ovira v rasti, podpira pa gnilobo.

H.

Snaženje madežev

(Nadaljevanje.)

Madeži od rje se na perilu, pa tudi v obleki kaj radi pojavijo, odstraniti pa jih je težko. Povzročajo jih železni predmeti, če pride mokra tkanina v dotiko z njim (n. pr. ključki z mokrim robcem v istem žepu, sušenje perila na železnih drogih štedilnikov ali peči, železni gumbi itd.). Odstranjujemo jih na več načinov; izredno previdno pa moramo ravnati takrat, kadar jih čistimo na barvastem perilu ali obleki.

Zoper te madeže uporabljamo tale sredstva:

a) Grenko sol. S to soljo namažemo rjaste madeže na perilu ter pustimo tako nekaj minut. Nato odstranimo sol, namažemo madeže še enkrat in bolj na debelo, pa zopet ostrgamo. Končno splaknemo perilo v čisti vodi.

b) Limonov sok. Blago, ki ima rjaste madeže, napnemo nad posodo, ki je polna vrele vode, in ožmemo limono na madež. Po nekoliko minutah blago zmencamo in snaženje ponavljamo dokler treba. Ta način je bolj počasen, a ne pokvari nežne tkanine.

c) Limonov sok in sol. Na rjast madež natresemo soli, ga pomočimo z limonovim sokom in neseemo na sonce. Če se madež prehitro suši, pridenemo še limonovega soka in končno speremo.

č) Vinska in citronova kislina. Eno kavino žličko kisline denemo na pol litra vode. V to tekočino namočimo blago z madeži, pustimo kuhati 15 minut ter končno zmencamo in splaknemo.

d) Razredčena žveplena kislina. Vzamemo 4—6 kapljic kisline na en liter vode. V tej raztopini operemo madež, ga denemo nato v

lug iz mila in sode, ter končno temeljito splaknemo.

e) Oksalna sol. Madež držimo nad posodo z vrelo vodo, ga podrgnemo z oksalno soljo in hitro splaknemo. Najbolje je, če zavežemo oksalno sol (strupena!) v tenko, moкро krpico, ter drgnemo z njo po madežu. Urno ter temeljito spiranje blaga po snaženju z oksalno soljo je jako važno, sicer razje tkanino.

Madeži od pečatnega voska.

Te madeže odstranjujemo s pomočjo alkohola (čisti špirit) in pri tem postopamo takole:

Madež pečatnega voska na obleki najprvo previdno zdrobimo ter tudi odstranimo, kolikor se ga da. Nato ga nadrgnemo z vinskim cvetom (špirit) s pomočjo krpice, da se vosek raztopi. Potem drgnemo še s čisto krpico namočeno v špirit, dokler ni blago čisto in so vlakna lepo poravnana.

Madeži od joda. Na nepoškodljem blagu povzroča jod rumene ali rjave madeže. S škrobom pa daje modro barvo, ki postane pod vplivom vročega likalnika temnorjava ali črna.

Če je madež še svež, tedaj ga očistimo s perilnega blaga z vodo in milom. Za blago, ki mu voda škoduje, uporabljamo fin špirit, pa tudi salmiak.

Madeži od usnja nastanejo, če se drgne blago ob usnje (usnjati sedeži). Zelo težko jih je odstraniti, ker vsebujejo tanin. Zoper nekatere pomaga voda in milo, ali pa kalijev permanganat.

Madeži od sladkornega sirupa (kuhan sladkor). Te odstranimo, ako jih operemo s čisto vodo in če to ne zadostuje, še z milnico. S. H.

Pokvarjeno dekle

V boljševiški Čeki, politični policiji, imajo tudi desti deklice zaposlenih. Kot povsod po svetu tako tudi v Rusiji marsikoga ujamejo zanjke lepe tajne policistke. Razen vohunk so pa pri Čeki tudi ženski rablji. V tem poslu sta si pridobili ime dve

mladi deklici Olga Grebenjakova in Lidija Parohova. Toda tudi ti dve okrutnici nista bili nič proti 20-letni Veri Grebenjakovi, ki je opravljala rabeljski posel v Odesi. Dekle je bilo iz plemenite rodbine, lepo in dobro vzgojeno. Ker je bil oče carski polkovnik, so bila Veri odprta vsa vrata petrograjskih salcnov. Za časa revolucije se je pa punče zatelevalo v nekoga Masalskega, odurnega človeka, ki je bil sodnik pri Čeki. Mož je dekličino ljubezen brž izkoristil in je Vero pošiljal vohunit v hiše, koder so jo prej sprejemali kot sebi enakovredno. Na stotine glav je padlo na Verine čvadbе. Krvavi posel in poltlena sila do Masalskega sta dekle tako izkvarila, da je samo začelo moriti obsojence. Z ljubimcem je stanovala v hiši, »Čeke«, kjer so bili obsojenci zaprti. Oblačilo se je v elegantna močka oblačila in je že z nastopom vzbudilo strah in grozo. Masalskemu pa je bilo udano kot ščene. Baje je Vera v obsojence streljala kar za zabavo in jih je desti pomorila. Končno je le prišla ura obračuna. Ko so protiboljševiške čete generala Denikina zasedle Odeso, so zagrabile tudi Vero Grebenjakovo. Prvič je rabljem ušla, drugič pa ne več. Ko so jo peljali na morišče, jo je moralno vojaštvo cele stražiti pred množico, ki je hotela raztrgati lepo hudecalko, ki je mnogoteri družini prizadejala toliko gorja. Svoje grehe je poplačalo skvarjeno dekle z življenjem.

Za gospodnje

Gospedinja, uci otroke, naj si pomagajo kolikor mogoče sami, ter med seboj drug drugemu! To bo le v pomoč tebi in njim samim.

Šteti čas in trud s tem, da ne tikaš kuhinjskih krp in brisač! Lepo jih zloži in shrani, pa se ti same poravnajo.

Ako robiš in šivaš grobo blago, uravnaj šivalni stroj za 2 mm dolge ubojce (ne kot pogostokrat za

pol mm) in naredila boš samo eno četrtno logonov in si prihranila moč za drugo, važnejše delo.

Ce kuhaš ali pečeš nekaj, kar zahteva pazljivosti, pa moraš med tem v drugi kot hiše, tedaj navij bu-dilko, da te pravočasno spomni tvojega kolača!

Kadar ubijaš jajca, nikoli ne veš, kako umazana so. Četudi umazanosti ne vidimo, vendar je jajce lahko pokrito z bakterijami. Skoro vse gospodinje imajo navado, da vzamejo jajce v roko neumito (naravnost iz košare ali podobnega), ga ubijejo ob rob sklede, tako da jajčna vsebina teče po lupini. To je umazano delo! Vsako jajce je treba umiti z vodo in krtačo, predno ga ubijemo.

Ce pomivaš po tleh si delo olajšaš, ako sešiješ kunj o in obliki vreče in jo natakneš na metlo.

Divji kostanj dobro porabiš za pranje bombažastega blaga, ki je občutljive barve. Kostanj olupi in zreži na tanke listke. Vzemi eno pest tako pripravljenega kostanja in ga skuhaj v 2 litra vode, potem odcedi in peri. Kostanj pa lahko tudi posušiš in uporabljaš suhega.

Za sive lase. Ne sramuj se jih, ampak imej jih snažne, čisto umite, lepo počesane in pod njimi nosi ljubelek nasmeh.

Razpokane roke dostikrat povzročajo bolečine. Znano je, da je vzrok razpokam mokrota in veter. Zato pa, kjer imaš opraviti z vodo in moraš nato ven na zrak, postopaj takole: Roke si obiši s krpo, nato pa jih oribaj z ovseno moko, katero imej vedno pripravljeno v bližini. Dosti bolečin si prihraniš na ta enostaven način.

Zaboječek s cvetlicami pred okni povzroča ob slabem vremenu to neprijetnost, da se zelo umažejo šipe od zemlje iz zaboječka. Temu odpomoremo, ako nato, ko smo rastline posadili, posipamo vso zemljo z majhnimi smetenčki. Šipe se nam ne umažejo več, pa tudi vlaga se potem v zemlji bolje drži.

Š. H.

Praktična navodila

Dežnik navadno nima dolge življenjske dobe, kajti prav kmalu zarjavlji na mestih kjer se pregiblje in posledica tega je, da železno ogrodje razpade. Ako pa pravočasno namažeš dotična mesta z vazelinom, ne bo se prijel rja in dežnik imaš lahko mnogo let — ako ti ga kdo ne ukrade, ali če ga ne pozabiš v vlaku.

Limona se rabi v vsakem gospodinjstvu, težko pa je ta sadež ohraniti zdrav, a vendar lahko. Poravnaj limone na ravno desko ter pokrij s steklenim pokrovom. Pokrova pa ne dvigaj pred uporabo limone, sicer se pokvari in segni jejo.

Rumeni zobje niso lepi, dragih past in pudrov pa pri nas še ne kupujemo. Stisni sok limone v vodo ter si s tem operi zobe. Učinek bo isti, kot s pasto.

Madeže zelene trave ni lahko odstraniti iz belega perila. Ako pa jih namažeš najpreje s svežim špehom, nato pa opereš navadnim potom, bodo madeži izginili.

Kadar so mizarji ali pleskarji v hiši, ni izključeno, da bo ta ali oni, posebno pa otroci odnesli madeže barve. Tako obleko pomoči v razredčeni parafin, dobro zmenčaj, nato pa operi z milom in vodo.

Voda, v kateri se je kuhal riž, je izvrstno sredstvo za odstranitev rjastih madežev v perilu ali obleki. Namочи lake predmete 5—6 ur v riževi vodi, nato pa izplakni v čisti vodi.

Znano je, da je limona vsestransko koristen sad. Dobra pa je le tedaj, ako je sveža — na zraku se posuši. Deni jo v vodo in pokrij, vodo pa vsak teden izmenjaj. Po tem načinu ostane limona sočna več kot mesece dni.

Barvano pohištvo umivaj le z deževnico in brez mila. Nato pa oribaj z mehko krpo, na katero namaži nekoliko vazelina. Pohištvo bo svetlo kot novo.

Neverjetno se sliši, a vendar je res, da se s čajem lahko in dobro osnažijo okna, ogledala, linoleum in pohištvo.

Spraskana omara, ali miza ni lepa. Pri selitvi pa je skoraj neizogibno, da se pohištvo poškoduje. Saj pravijo, da je bolje »enkrat pogoreti, kot štirikrat seliti se«. Vzemi konec konce zavojnega papirja ter ga pregani, da dobiš dve plasti. To namoči v topli vodi ter namakaj praske, nato pa papir likaj s toplim, ne prevročim likalnikom dokler mokrota ne shlepi. Ako praska še ni izginila, ponovi še enkrat.

Mlačna voda, kateri dodaš par kapljic terpentina, je izborno sredstvo za snaženje stekla in porcelana. Ako imaš za tako priliko kosec gomo-rove kože pri roki, tem bolje.

Zrcala ne obešaj na mesto, kjer solnce meče svoje žarke, sicer bodo kaj kmalu obledela in nastali bodo madeži, katerih ni mogoče odstraniti.

Razno

Činkvantin je splošno vpeljano ime za koruzo, katero sejejo po strniščih na Primorskem. Ime je italijansko, slovenski bi morali reči »petdesetdnevnik« ali »petdesetdnevna koruza«, kar pomeni, da dokonča to žito svoj življenski tek od semena do zrnja v dobi petdesetih dni. V zadnjem času skušajo vzgojiti še bolj zgodnjo koruzo, ki jo imenujejo »kvarantin«, to je »štiridesetdnevnik«. Imena sama niso pravilna, zakaj malokdo je dobil v 50 dneh iz koruznega semena zrele klase. V splošnem sejejo činkvantin v začetku julija, požanjejo ga pa kon-

cem septembra, prav redko prej. Če seštejemo dneve, dobimo 75 do 90 dni. Le če bi bile vremenske razmere za razvoj činkvantina najugodnejše, bi mogoče zadostovalo 50 dni, to pa se zgodi zelo redko ali nikoli.

g Letošnji izvoz naše države
Kljub temu, da so nekatere države zaprle pot našemu žitu je naš letošnji izvoz dosedaj precej dobro odrezal. Izvoz se vrši predvsem v sadju, ki se je povečal za 35 odstotkov, ker je bila letina v inozemstvu slaba. Smatra se, da znaša vrednost do sedaj izvoženega sadja že nad 600 milijonov dinarjev. Ker pa izvoz še ni končan, pač pa se nekateri proizvozi ravno sedaj najbolje prodajajo, smatrajo naši gospodarski strokovnjaki, da bo izvoz sadja znašal nad eno milijardo dinarjev. Posebno dobro so izvozili nekateri traji v Srbiji, Dalmaciji in okoli Maribora. — Če se je pri sadnem izvozu posvečalo dovolj skrbnosti in pazljivosti, če smo izvažali dobro, zdravo in sortirano sadje, tedaj smemo pričakovati, da si pridobimo zunanji trg tudi za bodoče. V tem pogledu je Štaterska sadjarska zadruga v Mariboru storila svojo dolžnost in izvažala samo pravo sortno sadje. Od drugih pa ni tako ugodnih poročil. Sicer se je naš zavod za pospeševanje zunanje trgovine zavzel za to, da se izvažale brezhibno sadje. Vendar je bil to šele začetek in šele letošnja praksa je pokazala, da se bo morala v bodoče kontrola nad izvoženim sadjem še posodriti.

g Uvoz živil v Italijo narašča
V oktobru 1929 je Italija uvozila iz inozemstva 237.760 stotov raznih vrst žita. V oktobru t. l. pa je ta uvoz narastel na 2.215.443 stotov. Od meseca julija do 31. oktobra 1929 je bilo uvoženih 2.622.000 stotov, medtem ko je uvoz v istem razdobju 1930. l. narastel na 3.736.000 stotov. Tako proslavljena »žitna bitka«, ki si jo je g. Mussolini zamislil, torej ni rodila pričakovanih uspehov.

V VS/ KO NISO »DOMOLJUBA«!

3:a:n:a:š:e:m:a:l:e

Pes in vrabec

(Nadaljevanje.)

4.

Ko je voznik brez voza, brez sodov in brez konj dospel domov, ga je na pragu žena čakala in mu potožila: »Pomisli, kakšna nesreča! Priletel je odnekod hudoben ptič in z njim menda ptiči z vsega vesoljnega sveta. Pozobali so nam požrešneži vse žito v kozolcu. Kaj bomo zdaj revčji počeli, kaj bom jedli?«

»Ovbe, ovbe,« je v ljutem srdcu zastokal voznik, »kakšen siromak sem jaz!«

»Počakaj, počakaj — najhujše še pride!« se je s strehe maščevalno oglasil vrabec.

Ves besen in pobit je stopil voznik v hišo in sedel k peči.

»Trk, trk!« je potrkal vrabec s kljunom na okno in zaklical: »Tudi življenje mi boš dal, voznik, tudi življenje! Zob za zob, kri za kri!«

Voznik je pograbil gorjačo in jo vrgel proti vrabcu. Gorjača je priletela v okno in ga razbila. Skozi odprtino je smunil vrabec v izbo in znova zaklical: »Tudi življenje mi boš dal, voznik, tudi življenje!«

Napol blazen in peneč se od divje jeze se je pognal voznik za njim in mahal s sekuro okoli sebe s takšno silo, da je razbil kaj kmalu vse stole, klopi, mizo, ogledalo, peč in druge reči v hiši — vrabca pa ni in ni mogel zadeti.

Ko je bila že skoro vsa hiša porušena, je besneči voznik slednjič vendarle ujel vrabca.

»Ali naj mu zavijem vrat?« je vprašala žena.

»Ne,« je ljuto zaškrtal z zobmi voznik; »takšna kazen je zanj pre-mila. Naj umre vse bolj grozne smrti: požrl ga bom!«

In si je reki res kar koj potlačil živga vrabca v usta in ga pogoltnil.

Vrabec v voznikovem telesu pa se

je splazil navzgor, pokukal iz njegovih ust in z neizprosnim glasom zadnjikrat zaklical:

»Nič ne pomaga, voznik — življenje mi boš dal!«

Voznik je stisnil ženi gorjačo v roko in ji ukazal: »Zamahni po ptiču v mojih ustih in ga ubij!«

Žena je res kar koj zamahnila — namesto vrabca pa je udarila moža po glavi, da je kakor od strele ošinjen padel na razvaline svoje hiše in umrl.

Vrabec pa je planil iz mrtvečevih ust, odletel bogve kam — in ga ni nikoli več videlo človeško oko.

Grimm M. K.:

Dobrosrčna starka

Živela je vdova, ki je imela dve hčerki. Ena je bila lepa in pridna, druga pa lena in grda. Leno in grdo hčerko je imela vdova veliko rajši, ker je bila njena prava hčerka, drugo pa je sovražila. Uboga deklica je morala vsak dan sedeti na cesti pri nekem vodnjaku in prestiti tako dolgo, da ji je kapljala kri izza nohtov.

Nekoga dne je hotela deklica oprati vreteno, ki je bilo čisto krvavo. Sklonila se je v vodnjak — tedaj pa ji je padlo vreteno iz rok. Deklica je zajokala in tekla mačehi naznaniti nesrečo. Mačeha pa je bila kruta in neusmiljena ter ji je velela:

»Kakor si vrgla vreteno notri, tako ga dobi zopet ven!«

Deklica je odšla nazaj k vodnjaku in ni vedela, kaj bi začela. Dolgo časa je omahovala in se obotavljala, slednjič pa se je odločila in skočila v vodnjak.

Ko se je zbudila iz nezvesti, je pogledala okoli sebe in videla, da se nahaja na lepem travniku, kjer je sijalo solnce in rastlo ves polno pisanih rož.

Vstala je in šla dalje. Prišla je do pečipolne kruha. Kruh je nenadoma zakričal iz peči:

»Potegni me ven, dobra deklica,

sicer še zgorim, sem že davno pečen!

Deklica je pristopila in izvlekla z loparjem kruh iz peči. Potem je šla dalje in prišla do jablane, na kateri je viselo mnogo jabolok. Jabolka so zakričala:

»Ah, otresi nas, otresi, deklica, smo že davno zreli!«

Deklica je potresla drevo, da so jabolka padala z njega, kot bi deževalo. Tresla je, dokler je bilo še kaj jabolok na drevesu. Ko je zbrala vsa jabolka na kup, je šla dalje.

Prišla je do majhne hiše. Iz nje je kukała stara gospa z velikimi zobmi. Deklica se je je prestrašila in hotela pobegniti. Gospa pa je zaklicala:

»Ne boj se me, deklica! Ostani pri meni. Če boš marljiva, se ti ne bo slabo godilo pri meni. Postiljala mi boš posteljo in rahljala blazino tako, da bodo letele peresa - snežinke na oni svet.«

Deklica je bila zadovoljna. Ostala je pri starki in pridno pretresala blazino, da so peresa - snežinke v gostih kosmičih padale na zemljo. Zelo dobro se ji je godilo pri starki. Imela je za jesti in piti, kar si je pozelela.

Sčasoma pa je postalo deklici dolgčas pri stari gospe. Stožilo se ji je po domu. Dejala je:

»Pusti me, dobra starka, da se vrnem domov.«

Starka je odgovorila:

»Prav. Služila si mi zvesto, zato te bom sama peljala nazaj na zemljo.«

Prijela jo je za roko in jo peljala pred neka vrata. Vrata so bila odprta. Ko je deklica stopila čez prag, se je vsul nanjo zlat dež, tako, da je bila vsa pokrita z zlatom.

»To imaš za plačilo, ker si bila ves čas tako pridna!« je dejala starka in ji dala tudi izgubljeno vreteno nazaj. Nato je zaprla vrata — in deklica je bila mahoma spet na tem svetu.

Ko se je približala domačemu dvorišču, je stal pes na vodnjaku in zalajal:

»Hov, hov, hov, hu —

naša zlata gospodična je zopet tu!«

Odšla je v hišo k mačehi. Ko je ta videla svojo pastorko vso v zlatu, jo je prijazno sprejela.

Deklica je pripovedovala, kaj je vse v vodnjaku doživela. Ko je mačeha izvedela, kako je prišla do bogastva, je vefela svoji leni in grdi hčerki, naj še ona poizkusi svojo srečo.

Slednja je res vzela vreteno in šla k vodnjaku prest. Ko je postalo vreteno krvavo, se je sklonila v vodnjak, vrgla vreteno vanj in nato še sama skočila v globočino.

Znašla se je prav tako kakor njena polsestra na lepem travniku. Napotila se je dalje in prišla do peči. Kruh je zakričal:

»Ah, potegni me ven, dobra deklica, potegni, sicer izgorim!«

»Se mi ne ljubi mazati roki!« je prevzeto odgovorila lena deklica in šla dalje.

Prišla je do jablane, ki je zaklicala:

»Potresi me, deklica, potresi, da bodo padala jabolka z mene!«

»Saj veš kako,« jo je zavrnila deklica, »da mi pade kako jabolko na glavo!« In je šla dalje.

Ko je prišla do hiše dobrodušne starke, se je ni nič bala, ker je že prej vedela o njej. Ostala je pri njej.

Prvi dan je bila marljiva in je ubogala starko. Drugi dan je že začela lenariti. Tretji dan še bolj. Četrty dan pa sploh ni hotela več delati.

Starki je minula potrpežljivost in ji je odpovedala službo. Odpeljala jo je k onim vratom. Deklica si je mislila: »Zdaj pride zlat dež!« Starka pa je namesto zatega dežja zlila nanjo kotel tekoče smole.

»Kakršno delo, takšno plačilo!« je zaklicala za njo.

Ko je lena hčerka prišla domov, je pes na vodnjaku zapel:

Hov, hov, hov, hu —

naša grda gospodična je zopet tu!«

Ko je mati videla svojo hčerko v smolnatem oklepu, je od žalosti umrla še tisto uro. Deklice pa se je smola držala do konca življenja.